

"Amma nazariyât-ı diniyenin mahfazaları olan elfazlar ise, değiştirilmeye lüzum kalmaz." cümlesindeki "nazariyât-ı diniye" tabirini biraz açar mısınız? Zaruriyatı diniye ve nazariyatı diniye nelerdir?

Nazariyat, kat'î ve açık olmayan mâna ve hükümler demektir. **Zaruret ise**, kat'î ve açık olan hüküm ve mânalar demektir. Mesela namaz, oruç, zekât, hac gibi ibadetler dinin muhkem ve zarureti iken, bu ibadetlere taalluk eden ve içtihadı açık olan diğer hükümler nazarîdir. Yani te'vile açık hüküm ve mânalardır.

Abdestte başın mesh edilmesi zaruret ve farzdır. Lakin başın ne kadarının mesh edileceği hususu nazarî ve içtihadı açık bir meseledir. İmam Azam'ın içtihadında başın dörtte biri mesh edilirken, İmam Malik'in içtihad ve nazariyatına göre başın tamamı mesh edilir.

Kur'an'ın yüzde doksanı zaruret ve muhkem iken, yüzde onu nazarî ve içtihadı açıktır. Mezheplerin cevelan ettiği alan bu yüzde onluk alandır. Geri kalan yüzde doksan sahada fikir ve nazar yürütülemez. Zira emir ve yasaklar Allah tarafından kat'î ve açık bir şekilde beyan edilmiştir. Mânası açık ve net olan ayetlerde içtihadı izin yoktur.

Kur'an'ın lafızları bu zarurî ve nazarî mânalara bir kalıp ve mahfaza olduğu için, tebdil ve tağyiri kabil değildir. Kim tebdil ve tağyire yeltenir ise, bid'at ve sapkınlığa girmiş olur ki, bunun neticesi ateştir.